

N:o 124.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1899.
— — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående åtgärder för att bereda säkrare förvaring af de under pastors uppsigt och vård stående arkivalier.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 11.)

(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 18.)

Till Konungen.

Genom en inom Riksdagen väckt motion har Riksdagens uppmärksamhet blifvit fäst å behovet af åtgärder för att bereda säkrare förvaring af de under pastors uppsigt och vård stående arkivalier.

I likhet med motionären anser Riksdagen, att kyrkoarkiven, hvilka hafva stor praktisk betydelse för arfsfrågor eller eljest vid bevisande af släkt- och skapsförhållanden samt dessutom innehålla mycket af värde för vår kulturhistoria — helst till dessa arkiv äfven kunna hänföras de af pastor förvarade sockenstämmo- samt kyrko- och skolrådsprotokollen med dithörande räkenskapsböcker — i allmänhet äro i behof af bättre omvårdnad, än som hittills egnats dem. Äfven om i de större städerna samt inom en och annan landsförsamling särskilda anstalter träffats för att bereda erforderlig trygghet åt de under pastors vård stående arkivalierna, torde dock, såsom motionären anmärkt, dessa i de flesta fall förvaras i prestgårdarne eller i kyrkornas sakristior och dervid vara utsatta för att förderivas af eld eller af fukt.

Många församlingar hafva tyvärr redan fått sina kyrkoarkiv härjade af ellsolycka eller skingrade genom bristande vård.

Att söka bevara hvad som ännu återstår af de dyrbara kyrkoarkiven är, enligt Riksdagens mening, en mycket viktig angelägenhet. Flera åtgärder hafva också i senare tider vidtagits i dylikt syfte.

Genom de uti kongl. förordningen den 4 november 1859 meddelade föreskrifter rörande insändande till statistiska centralbyrån af vissa utdrag ur kyrkoböckerna för tiden från år 1860 kan den viktigaste delen af församlingarnas ministerialböcker från denna tid sägas vara räddad undan förgängelsen. För en tryggare förvaring åter af äldre kyrkoarkivalier har utsigt yppats genom upprättadt förslag till bestämmelser angående öfverlemnande af arkivhandlingar till de tre landsarkiv, som på grund af Riksdagens beslut åren 1897 och 1898 skola anordnas. Enligt detta förslag skulle nemligen till omförmälda institutioner öfverlåtas, bland annat, kyrkoarkivens embetshandlingar — ministerialböcker m. m. — från äldre tid än år 1801. Blifver en föreskrift härom i vederbörlig ordning utfärdad, måste det naturligen, sedan landsarkiven hunnit träda i verksamhet, anses vara väl sörjdt för ifrågavarande äldre handlingars säkerhet.

För sådana, kyrkoarkiven tillhörande handlingar, som förskrifva sig från åren 1801 till 1860, har deremot hittills ej på verksamt sätt blifvit sörjdt. Den i 26 kap. 8 § kyrkolagen förekommande föreskrift angående kyrkokista till förvarande af kyrkans dyrbarheter, räkenskapsbok m. m. kunde dock tjena till en utgångspunkt för åtgärder i syfte att erhålla någorlunda säkra förvaringsrum äfven för kyrkoböckerna.

Emellertid finner Riksdagen, som lifligt behjertat motionärens framställning, att man ej bör stanna vid de redan vidtagna eller åtminstone förberedda åtgärderna för kyrkoarkivens bevarande i afseende å deras äldre och yngsta delar, utan att det äfven bör tillses, hvad som lämpligen kan och bör åtgöras till skyddande af dem bland nämnda arkivs handlingar, som tillhöra det ur praktisk synpunkt viktiga tidsskedet 1801—1860.

I detta afseende torde närmast böra tagas i öfvervägande, huruvida icke en större del af kyrkoarkivens handlingar, än som hittills satts i fråga, skulle kunna öfverlåtas till landsarkiven och sålunda för framtiden tryggas mot förstöring. Att så bör kunna ske med handlingar, som äro äldre än 60 eller 70 år, synes mycket antagligt; och om man tager hänsyn till det af motionären omförmälda förhållandet, att i Danmark alla kyrkoarkivens handlingar, som äro äldre än 30 år, öfverlemnas till landsarkiven, skulle möjligen hos oss de kyrkoböcker, som äro äldre än 1860, kunna öfverlåtas till de nyupprättade landsarkiven, hvarifrån på skriftlig förfrågan vid förefallande behof upplysningar utan svårighet kunna meddelas till pastorsembetena. Visserligen

hafva åtskilliga kyrkliga myndigheter framställt invändningar mot öfverlemnande till landsarkiven af kyrkoarkivshandlingar äfven från tiden före år 1801, men då Riksdagen antager, att sådana invändningar i åtskilliga fall kunna bero på, att man ännu ej gjort sig rätt förtrogen med den tanken, huru lätt upplysningar från dylika arkiv med våra dagars utvecklade post- och kommunikationsväsen stå att erhålla, torde en närmare utredning i nämnda syfte vara lämplig.

På grund af hvad nu anförts får Riksdagen, som föreställer sig, att en utredning möjligen kan gifva vid handen, att äfven andra åtgärder än den ofvan antydda kunna vara erforderliga, anhålla,

det Eders Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning om hvad som lämpligen bör åtgöras för att bereda säkrare förvaring åt de arkivalier, som stå under pastors uppsigt och vård, samt vidtaga eller, derest omständigheterna sådant föranleda, inför Riksdagen framlägga förslag till de åtgärder, hvartill den verkställda utredningen kan gifva anledning.

Stockholm den 13 maj 1899.

Med undersätlig vördnad.
